

संस्कृतभारती (उत्तर-तमिळनाडु)

गीतासोपानम्/दीक्षा/भाषाप्रवेशः - प्रथमभागः

नाम - _____

अइका: 75

(Full Name in English) _____

कालावधि: होरात्रयम्

Regn. No. - _____

दूरवाणीसंख्या _____

वास-प्रदेशः (Res. Area) _____

माघः - विकारिसंवत्सरः

फिब्रवरी -2020

मुख्यसूचना -उत्तराणि उत्तर-पत्रे लिखत ।

अ) अधो दत्तानाम् अन्यरूपद्वयं लिखत ।

10

१)	बालकेन	<u>बालकार्या</u>	<u>बालकः</u>
२)	वीणायाम्	<u>वीणार्थीः</u>	<u>वीणासु</u>
३)	<u>गुरीः</u>	गुर्वोः(6)	<u>गुरुणाम्</u>
४)	प्रकृतिम्	<u>प्रकृती</u>	<u>प्रकृतीः</u>
५)	पितरि	<u>पित्रीः</u>	<u>पितृषु</u>
६)	<u>स्थालिकायाम्</u>	<u>स्थालिकार्थीः</u>	स्थालिकासु
७)	<u>है नदि</u>	हेनद्यौ	<u>है नद्यः</u>
८)	चम्वा	<u>चमूर्याम्</u>	<u>चमूर्यिः</u>
९)	<u>वध्या:</u>	वधूभ्याम्(5)	<u>वधूर्यृयः</u>
१०)	<u>मुनी</u>	<u>मुञ्जर्थीः</u>	मुनिषु

(क्र) वदा - लट्ट

अवदन्	अवदताम्
अवदः	अवदतम्
अवदम्	अवदाव

अवदन्
अवदत
अवदाम्

- ग) उचितं पदं
 १. भवान् कुत्र
 २. वैद्यः कर
 ३. केषां
 ४. बाल
 ५. के

दा - लट्ट

ददाति	दत्तः
ददाति	दत्तृयः
ददाति	दत्तः

ददति
दत्तृयः
दत्तः

दृश्या - लुट्ट

दृश्यपति	दृश्यतः	दृश्यपति
दृश्यसि	दृश्यथः	दृश्यथः
दृश्यामि	दृश्यातः	दृश्यामः

स्था - लोट्ट

स्थितम्	स्थिताम्	स्थितन्
स्थित	स्थितम्	स्थित
स्थिताति	स्थिताव	स्थिताम्

(प)

- 1) गाहीराः स्कृप्तः य (भित्तिवा क्रीडतः)
 2) अद्य मम गृह्ण उत्सवः अस्मि । अतः वान्धवाः आपात्तिः
 3) मम कुकुर्म्ब अहमेव संस्कृतेन वदामि ।
 4) "मम गृह्णन् आपात्तिः" इति मम मित्रं श्रूमि माम् उत्तरान्
 5) अद्य भवान् (नश्यतेन मम गृह्णम्) आपात्ति खलु?

आ) उचितं पदं चित्वा उत्तरं लिखत ।

5

१. भवान् कुत्र वसति ? (ग्रामम् / ग्रामे)
२. वैद्यः कस्मै औषधानि ददाति? (रुग्णाय रुग्णम्)
३. केषां महतीं चमूं पश्य? (पण्डुपुत्राणाम्) पाण्डुपुत्रेभ्यः)
४. बालकः कुतः वस्तूनि आनयति ? (आपणे / आपणात्)
५. केन विना तृणमपि न चलति? (तस्य / तेन)

इ) एतानि पदानि वचनानुसारं पृथक् कृत्वा लिखत ।

7

यतिभिः, बालकस्य, वदति, कुरुथः, पश्यामि, पठतु, पाण्डवाः,
शिशुभ्यः, लतयोः, साधूनाम्, नमथ, वृक्षाभ्याम्, अस्माकम्, आवाम्

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
वाल॑क॒प्	कृ॒प॑प्यः	पति॒भिः
वदति॑	लत॑प्यैः	पा॒ण्डवाः
पृ॒यामि॑	वृक्षा॒प्याम्	शि॒शुभ्यः
पृ॒ठङ्	अवि॑म्	सा॒धूनाम्
		नम॑थ
		अस्मा॒कम्

ई) निर्देशानुसारं परिवर्तनं कृत्वा वाक्यं लिखत ।

8

१. दिनेशः विद्यालयं गतवान् । (स्म प्रयोगः) जात्यन्ति स्म
२. अर्जुनः युधि भीष्मं अपश्यत् । (क्तवतु प्रयोगः) दृष्टवान्
३. सेवकः कार्यं करोति । (बहुवचने) सेवकाः कार्यं न्ति कुर्वन्ति
४. योगी आसने उपविशति । योगं आचरति । (ल्यप्) उपविश्य
५. शिक्षकः कथां कथयति । (लङ्-भूतकाले) अकथपत्

६. त्वं पाठं पठसि । परीक्षां लिखसि । (क्त्वा) पठित्वा
७. आज्ञनेयः आशोकवने सीतां अपश्यत् । (लट्-वर्तमानकाले) पश्यन्ति
८. वयं संस्कृतकार्यं कुर्मः । (लृट्-लकारे) करिष्यामः

उ) अव्ययानि प्रयुज्य वाक्यद्वयं योजयत ।
(यावत् - तावत्, यदि - तर्हि, नो चेत्, यद्यपि-तथापि, यथा-तथा)

5

- १) योगासनं करोति । शरीरं दृढं भवति । पदि / लहिं
- २) वृष्टिः भवति । सः छत्रं न स्वीकृतवान् । पद्यति / नभापि
- ३) दिनेशः कार्यं करोति । रमेशः न करोति । पर्या नप्या
- ४) भवान् शीघ्रम् आगच्छतु । पिता तर्जयति । जी चेत्
- ५) अश्वः शीघ्रं धावति । धेनुः शीघ्रं न धावति । भावत् / नभावत्

ऊ) उचितं पदं चित्वा वाक्यं पूरयत ।

6

- १) वालिकाः क्रीडाङ्गने _____ (क्रीडन्ते / क्रीडन्ति / क्रीडन्ती) ।
- २) त्वम् उच्चैः _____ (वदतु / वदन्ति / वद) ।
- ३) ते श्वः परीक्षां _____ (लेखिष्यन्ति / लिखिष्यन्ति / अलिखन्ति) ।
- ४) अहं शङ्करं _____ (नमति / नमन्ति / नमामि) ।
- ५) मामकाः पाण्डवाः च किं _____ (अकुर्वम् / अकरोः / अकुर्वता) ।
- ६) यूयं श्लोकं _____ (अशृणोत् / शृणोषि / शृणुथ्) ।

ऋ) धातु-रूपाणि लिखत । (द्वयोः एव)

6

१. वद (लट्-भूतकालः) २. दा (लट्-वर्तमानकालः)
३. दृश (लृट्-भविष्यत्कालः) ४. स्था (लोट्-आज्ञा/प्रेरणा)

ऋ) सङ्ख्यावाचकं पदं अक्षरैः लिखत ।

(१) 19 (२) 85 (३) 36 (४) 99

- 19 नवदश
85 पञ्चाशीनि:
36 पट्टिंशात्
99 नवनवति:

4

लृ) वाक्यं शुद्धं कुरुत ।

6

- १) पुत्री माता सह मन्दिरात् आगच्छति । माता
२) माता पात्राणां क्षालनानि करोति । क्षालन
३) सः सुधाखण्डं लिखति । सुधाखण्डं
४) छात्राः उत्तरं अपठत् । अपठन
५) त्वं गृहपाठं लिखित्वा आनयन्तु । आनय
६) मार्गस्य उभयतः वृक्षाः सन्ति । मार्गम्

ए) प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।

2

- १) अद्य सोमवासरः । श्वः मङ्गलवासरः । कः ?
२) इदानीं समयः पञ्चवादनम् । कार्यक्रमः सप्तवादने भविष्यति । कदा

ऐ) पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत ।

5

- १) च २) अतः ३) एव ४) इति ५) खलु

ओ) अनुच्छेदं पठित्वा उत्तरं लिखत ।

6

चन्द्रगुप्तः मगधदेशस्य महाराजः । तस्य मन्त्री चाणक्यः । सः तपोधनः राजतन्त्री च आसीत् ।
यद्यपि सः मन्त्री तथापि एकस्मिन् कुटीरे वसति स्म । वैराग्यभावनया सः पूर्णः आसीत् ।
एकवारं महाराजः चाणक्याय कम्बलान् समर्पितवान् । एतान् कम्बलान् दरिद्रेभ्यः ददातु इति
सूचितवान् । केचन चोराः रात्रौ कम्बलान् चोरयितुं चाणक्यस्य कुटीरं प्रविष्टवन्तः ।
मध्यरात्रिसमयः । शीतकालः । अतीव शैत्यम् असीत् । तथापि चाणक्यः कटे एव निद्रितः

आसीत्। चोराणां बहु आश्र्वयम् अभवत्। समीपे वहवः कम्बलाः आसन्। किन्तु चाणक्यः कम्बलं विना निद्रां करोति स्म। चोराः चौर्यं न अकुर्वन्) ते चाणक्यम् उत्थाप्य पृष्ठवन्तः - “भोः महोदय ! पाश्वे कम्बलानां राशिः एव अस्ति । तथापि त्वं किमर्थं भूमौ शयनं करोषि?”

चाणक्यः उत्तवान् - “महाराजः दरिद्रेभ्यः दानाय कम्बलान् दत्तवान्। तेषाम् उपयोगं कर्तुं मम न अधिकारः”। एतत् श्रुत्वा चोराः लज्जाम् अनुभूतवन्तः। ते चिन्तितवन्तः - (“अन्यस्य वस्तुनः उपयोगेन अर्थम् भवति इति चाणक्यस्य विचारः अस्ति । वयं प्रतिदिनम् अन्यस्य वस्तु एव अपहरामः। अर्थम् कुर्मः। पापस्य सङ्ग्रहः च भवति ।) 5

कथां अनुसृत्य उत्तराणि लिखत -

१. ✓ चाणक्यः कः? सः कीदृशः च आसीत् ? चन्द्रेषु उत्तराणि मन्त्री / नैदिनः
शजनजन्त्री
२. ✓ मगधदेशस्य राजा कः ? चन्द्रेषु उत्तराणि
३. ✓ महाराजः चाणक्याय किमर्थं कम्बलान् दत्तवान् ? दिनेषु उत्तराणि दानार्थम्
४. ✓ चोराः केन कारणेन चौर्यं न अकुर्वन् ? Marked
५. ✓ अन्यस्य वस्तुनः उपयोगेन किं किं भवति ? Marked
६. ✓ चाणक्यः कुत्र निद्रां करोति स्म ? कटे

औ) एक शीर्षकम् अधिकृत्य पञ्च वाक्यानि लिखत ।

5

१. मम संस्कृतपठनस्य लक्ष्यम् ।

३. मम प्रदेशे संस्कृतम् ।

॥ वदतु संस्कृतम् , जयतु भारतम् ॥